

U-jatkokirjelmä; valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta direktiiviksi pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta (uudelleenlaadittu)

Eduskuntatunnus
U 57/2022 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi huhtikuussa 2022 ehdotuksen (COM(2022) 650 final) pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemaa koskevan direktiivin (2003/109/EY) muuttamiseksi. Ehdotusta on käsitelty neuvoston kotouttamis-, maahanmuutto- ja maastapoistamistyöryhmässä (IMEX) sekä oikeus- ja sisäasioiden neuvoksissa. Neuvoston yleisnäkemyks on tarkoitus saavuttaa lokakuun OSA-neuvostossa, jotta kolmikantaneuvottelut Euroopan parlamentin kanssa voidaan aloittaa Espanjan puheenjohtajuuskaudella. Parlamentti on osaltaan neuvottelumandaattinsa hyväksynyt.

Suomen kannat on aiemmin muodostettu U-kirjelmässä (U 57/2022 vp). Tässä U-jatkokirjelmässä tarkistetaan valtioneuvoston näkemyksiä asiassa pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman kirjausten mukaisesti.

Suomen kanta

Valtioneuvosto pitää perusteltuna neuvottelujen yhteydessä tehtyä direktiivin soveltamisalan tarkentamista.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että EU:n pitkään oleskelleen aseman saamista koskevat edellytykset ovat linjassa hallitusohjelman kirjausten kanssa. Näin ollen neuvotteluissa ei tule tinkiä pääsäännöstä, jonka mukaan EU:n pitkään oleskelleen aseman myöntäminen edellyttää viiden vuoden oleskelua. Tämän tulisi lähtökohtaisesti koskea myös kansainvälistä suojelua saavia. Valtioneuvoston näkemyksen mukaan oleskelu muissa jä-

senvaltioissa on kyettävä selvittämään luotettavasti, sikäli kuin aseman saamiseksi edellytettävää aikaa laskettaessa sallitaan oleskeluajan kerääminen osin muissa jäsenvaltioissa. Valtioneuvosto voi kuitenkin hyväksyä lyhyemmän oleskeluajan edellyttämistä tilanteissa, jossa yhdessä jäsenvaltiossa EU:n pitkään oleskelleen aseman saanut hakee myöhemmin asemaa toisesta jäsenvaltiosta, edellyttäen, että jäsenvaltioiden enemmistö ehdotusta tukee.

Direktiivin säännösten tulee jatkossakin mahdollistaa kotouttamisedellytyksen ja toimeentuloedellytyksen soveltaminen kansallisessa lainsäädännössä tarkemmin säädetävällä tavalla hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti. On tärkeää, että kotouttamisedellytyksen soveltamista ei täysin poissuljeta myöskään tilanteissa, joissa asemaa haetaan uudelleen pidemmän EU:n alueelta poissaolon jälkeen.

Valtioneuvosto voi hyväksyä sen, että mahdollistetaan pitkään oleskelleiden paluu rajoitetuksi ajaksi alkuperämaahan oikeuksia menettämättä, edellyttäen, että samalla kiinnitetään huomiota aseman väärinkäytön ehkäisemiseen.

Valtioneuvosto pitää asianmukaisena direktiiviehdotuksen yhdenvertaisuutta koskevia säännöksiä. Valtioneuvosto katsoo, että yhdenvertaisuutta tukevat säännökset esimerkiksi lapsen edun suojaamisesta ovat kannatettavia ja voi hyväksyä neuvostokäsittelyn yhteydessä ehdotetun kirjauksen lasten samanlaisesta kohtelusta syntymäpaikasta riippumatta. Sen sijaan valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti siihen, että EU:n pitkään oleskelleen asema myönnettäisiin automaattisesti aseman haltijan EU:n alueella syntyneille tai adoptoiduille lapsille komission ehdottamalla tavalla.

Valtioneuvosto painottaa, että jäsenvaltioiden tulee voida soveltaa saatavuusharkintaa ja huomioida työmarkkinatarpeet tilanteissa, joissa siirrytään jäsenvaltiosta toiseen työskentelemään.

Valtioneuvosto voi hyväksyä direktiivin ammattipätevyyden tunnustamisen osalta ehdotetun sääntelyn, jonka tarkoituksena on edistää osaavan työvoiman liikkuvuutta EU:n alueella varmistamalla direktiivin soveltamisalaan kuuluvien henkilöiden yhdenvertaisen aseman niiden unionin kansalaisten kanssa, jotka käyttävät oikeutta vapaaseen liikkuvuuteen. Valtioneuvosto kannattaa pitkään toisessa jäsenvaltiossa oleskelleen ammattipätevyyden tunnustamista vastaanottavassa jäsenvaltiossa ammattipätevyysdirektiivin mukaisesti silloin, kun koulutus ja ammattipätevyys on hankittu toisessa EU- tai ETA-valtiossa tai ammattipätevyysdirektiivin 3(3) artiklan tarkoittamissa tilanteissa. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että säänneltyjen ammattien harjoittajiin kohdistuvat vaatimukset turvaavat asiakas- ja potilasturvallisuuden jatkossakin.

Pääasiallinen sisältö

Tausta

Komission 27. huhtikuuta 2022 antamalla ehdotuksella (COM(2022) 650 final) muutetaan pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemaa koskevaa direktiiviä 2003/109/EY (ns. *pitkään oleskelleiden direktiivi*).

Ehdotus on osa toimenpidepakettia, joka on jatkoa 23. syyskuuta 2020 hyväksytylle komission tiedonannolle uudesta maahanmuutto- ja turvapaikkasopimuksesta (ks. E 125/2020 vp). Tiedonannossa korostettiin tarvetta puuttua EU:n laillista maahanmuuttoa koskevan politiikan keskeisiin puutteisiin ja vastata EU:n tarvitsemien osaajien houkuttelemista koskevaan yleistavoitteeseen. Keväällä 2022 annettu osaajapaketti (*Skills and Talent Package*) vastaa tähän tarpeeseen. Sen osana annettiin ehdotus pitkään oleskelleiden direktiivin uudelleen laatimisesta. Tarkoituksena on luoda nykyistä vaikuttavampi EU:n pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen asema, erityisesti helpottamalla

aseman saamista ja vahvistamalla pitkään oleskelleiden oikeutta liikkua ja työskennellä muissa jäsenvaltioissa.

Neuvottelujen keskeinen sisältö Suomen kannalta

Soveltamisala

Oleskelu tilapäisin perustein on voimassaolevassa direktiivissä rajattu soveltamisalan ulkopuolelle tietyin esimerkein. Luettelo ei ole tyhjentävä. Neuvostokäsittelyn yhteydessä soveltamisalaa on kuitenkin haluttu tarkentaa rajaamalla soveltamisalan ulkopuolelle yksiselitteisesti oleskelu työnhakua varten, ICT-direktiivin 2014/66¹ mukaiset yritysten sisällä siirtyvät ja ne, joiden maasta poistamista on lykätty.

Oleskelun kestoa koskeva edellytys

Direktiivissä säädetään nykyisin edellytyksistä, joiden mukaan jäsenvaltiossa laillisesti ja jatkuvasti vähintään viiden vuoden ajan asuneet kolmansien maiden kansalaiset voivat saada pitkään oleskelleen aseman. Komission pyrkimyksenä on helpottaa aseman saamista sallimalla oleskeluaikojen kerääminen eri jäsenvaltioissa ja ottamalla vaadittua viiden vuoden oleskeluaikaa laskettaessa huomioon kaikki laillisen oleskelun kaudet täysimääräisesti. Valtaosa jäsenvaltioista vaikuttaa suhtautuvan myönteisesti komission ehdotukseen. Komission ehdotus oleskeluajan kerryttämisestä on kuitenkin aiheuttanut paljon keskustelua neuvostossa sen käytännön sovellettavuuden suhteen. On pidetty haastavana sitä, miten voidaan selvittää toisissa jäsenvaltioissa tapahtunut oleskelu ja nostettu esiin siitä aiheutuva hallinnollinen taakka. Tässä yhteydessä on ollut esillä VIS-järjestelmä (viisumitietojärjestelmä) sekä komission ylläpitämä, jäsenvaltioiden väliseen tiedonvaihtoon tarkoitettu EU-MOBIL -työkalu, ja niiden mahdollinen hyödynnettävyys. Oleskeluajan laskemista koskeviin teksteihin on tehty neuvostokäsittelyn kuluessa useita muutoksia ja sisältö vielä täsmentyneenä laskennassa huomioitavan oleskelun suhteen. Puheenjohtajan viimeisimmän kompromissiversion mukaan mahdollisuus kerätä oleskeluaikaa muissa jäsenvaltioissa olisi rajoitetumpi kuin komission alkuperäisessä ehdotuksessa.

Komissio esittää myös - nopeuttaakseen ensimmäiseen jäsenvaltioon jo kotoutuneiden kotoutumista toiseen jäsenvaltioon - että vaadittu oleskeluaika pitkään oleskelleen aseman saamiseksi toisessa jäsenvaltiossa olisi kolme vuotta nykyisen viiden vuoden sijaan. Jäsenvaltioiden enemmistö on suhtautunut ehdotukseen myönteisesti, eikä puheenjohtajan kompromissiesitys tältä osin poikkea komission ehdotuksesta.

Hallitusohjelman mukaan kansallisen pysyvän oleskeluluvan ja kansalaisuuden saamisen edellytyksiä muutetaan vaadittua asumisaikaa pidentämällä.

Kansainvälistä suojelua saavia koskeva poikkeus oleskeluajan suhteen

Komissio on esittänyt syksyllä 2020 antamansa turvapaikka-asioiden ja muuttoliikkeen hallintaa koskevan asetusehdotuksen² (COM(2020) 610 final) yhteydessä pitkään oleskelleen aseman myöntämistä kansainvälistä suojelua saavalle kolmen vuoden oleskelun perusteella viiden vuoden sijasta. Kyseistä komission ehdotusta on käsitelty pitkään

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/66/EU, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä

² Euroopan komission 23 päivänä syyskuuta 2020 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi turvapaikka-asioiden ja muuttoliikkeen hallinnasta sekä neuvoston direktiivin 2003/109/EY ja ehdotetun asetuksen (EU) XXX/XXX [turvapaikka- ja maahanmuuttorehasto] muuttamisesta

oleskelleita koskevan direktiiviehdotuksen yhteydessä, eikä se ole puheenjohtajan näemyksen mukaan saanut riittävästi kannatusta. Puheenjohtaja ehdottaa viimeisimmässä kompromissiversiossaan, että viisi vuotta säilytetään tämän henkilökategorian osaltakin pääsääntönä. Keskustelu neuvostossa jatkunee, mahdollisesti korkeammalla poliittisella tasolla. Direktiiviin tekstiin on myös kompromissiesityksessä siirretty alun perin ns. määritelmäasetusehdotuksen³ (COM(2016) 466 final) yhteydessä neuvotellut tekstit, joiden mukaan kansainvälistä suojelua saaneiden osalta oleskeluaikaan laskettaisiin mukaan aika turvapaikkahakemuksen jättämisestä oleskeluluvan saamiseen ja joissa säädettäisiin luvattoman edelleen liikkumisen vaikutuksesta oleskeluajan laskemiseen.

Toimeentuloedellytys ja kotouttamisedellytys

Direktiivissä säädetään jo nykyisin, että hakijoiden on pitkään oleskelleen asemaa myönnettäessä osoitettava, että heillä on riittävät varat ja sairausvakuutus, jotta he eivät joudu turvautumaan jäsenvaltion sosiaalihuoltojärjestelmään. Komission ehdotuksen tarkoituksena on selventää voimassaolevaan direktiiviin sisältyviä edellytyksiä ja kodifioida EUT:in oikeuskäytäntöä. Neuvostossa on herättänyt keskustelua erityisesti kolmannen osapuolen käyttöön antamien varojen huomioon ottaminen, jota koskevan tekstin komissio on ehdottanut lisättäväksi oikeuskäytännön pohjalta. Tekstiä on keskustelujen perusteella muokattu, tarkoituksena tukea säännöksen soveltamista ja eliminoida se, että kolmannen osapuolen varat pitäisi aina hyväksyä.

Direktiivin mukaan jäsenvaltiot voivat jo nykyisin vaatia pitkään oleskelleen asemaa myöntäessään, että kolmansien maiden kansalaiset täyttävät kansallisen lainsäädännön mukaiset kotouttamisedellytykset. Tältä osin komissio ei ole ehdottanut direktiivin muuttamista. Komissio kuitenkin ehdottaa, että kotouttamisedellytystä ei saisi soveltaa niissä tilanteissa, joissa asemaa haetaan uudelleen pidemmän poissaolon seurauksena. Neuvostokäsittelyn yhteydessä tekstiä on muokattu siten, että edellytystä ei voisi soveltaa, jos pitkään oleskelleen aseman menettämisestä on kulunut alle kolme vuotta. Komission perheenjäsenten osalta ehdottama poikkeussääntely on neuvostokäsittelyn kuluessa poistettu eikä sisälly viimeisimpään kompromissiehdotukseen.

EUT:in oikeuskäytäntö tulee jo nykyisellään ottaa huomioon toimeentuloedellytystä sovellettaessa eikä oikeuskäytännön kodifioinnilla näin ollen olisi Suomessa merkittävää vaikutusta soveltamiskäytännön näkökulmasta. Direktiivin kotouttamisedellytystä koskevia säännöksiä ei ole Suomessa otettu käyttöön. Hallitusohjelmassa kuitenkin todetaan, että otetaan käyttöön pitkään oleskelleen oleskelulupaan EU-direktiivin sallimat lisäedellytykset kotoutumisen eli kielitaidon ja työnteon sekä toimeentulon osalta kansallista pysyvää oleskelulupaa vastaavasti.

Aseman peruuttaminen

Komissio ehdottaa, että mahdollisuutta olla poissa unionin alueelta pitkään oleskelleen asemaa menettämättä laajennetaan nykyisestä 12 kuukaudesta 24 kuukauteen. Pidempiä poissaoloja varten jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön helpotettu menettely aseman uudelleen saamiseksi. Neuvostossa keskustelua ovat herättäneet poissaolojen tarkistamiseen liittyvät haasteet ja viimeisimmässä kompromissiversiossa on päädytty tarkastelemaan poissaolojen sijaan pääasiallista oleskelua alueella. On pyritty muotoiluun,

³ Euroopan komission 13 päivänä heinäkuuta 2016 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittämiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle sekä pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemaa koskevan neuvoston direktiivin muuttamiseksi

jotka mahdollistavat nykyistä pidemmät, viiden vuoden tarkasteluajanjaksolla enintään 18 kuukauden poissaolot EU:n alueelta, ehkäisevät mahdollisia väärinkäytöksiä ja helpottavat säännöksen soveltamista.

Perheenjäsenet

Voimassa oleva direktiivi sisältää säännöksiä perheenjäsenten oikeuksista vain tilanteissa, joissa liikutaan jäsenvaltiosta toiseen – ei oikeuksista ensimmäisessä jäsenvaltiossa. Komissio on ehdottanut direktiiviin uutta sääntelyä, jonka mukaan pitkään oleskelleen aseman saisivat automaattisesti ilman oleskeluaikavaatimusta sellaiset EU:ssa pitkään oleskelleiden lapset, jotka ovat syntyneet tai adoptoitu EU:n pitkäaikaisen oleskeluluvan myöntäneen jäsenvaltion alueella. Kyseinen komission ehdotus on neuvostokäsittelyn kuluessa poistettu tekstissä. Neuvostossa on kuitenkin käyty keskustelua yhdenvertaisen kohtelun tarpeesta siltä osin, kun on kyse saman perheen eri maissa olevista jäsenistä. Puheenjohtaja on viimeisimmässä kompromissiversiossa esittänyt kommenttien perusteella, että ainakin kaikilla alaikäisillä lapsilla olisi sama kohtelu syntymäpaikasta riippumatta ja jäsenvaltiot voisivat päättää, minkälaisen luvan myöntävät näille lapsille.

Työvoiman saatavuusharkinta

Direktiivissä säädetään EU:ssa pitkään oleskelleiden ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta harjoittaa EU:n sisäistä liikkuvuutta. Komission ehdotuksella pyritään helpottamaan liikkuvuutta poistamalla joitakin esteitä. Ehdotuksen mukaan pitkään oleskelleen aseman saaneet voisivat siirtyä jäsenvaltiosta toiseen työskentelemään ilman työvoiman saatavuusharkintaa. Neuvostokäsittelyn kuluessa tekstiin on palautettu mahdollisuus saatavuusharkintaan. Jäsenvaltioiden selvä enemmistö pitää tärkeänä sitä, että jäsenvaltioilla on jatkossakin mahdollisuus huomioida tilanne työmarkkinoilla.

Ammattipätevyyden tunnustaminen

Komissio pyrkii helpottamaan EU:n sisäistä liikkuvuutta myös ehdottamalla, että kun EU:n alueella pitkään oleskelleet hakevat oleskelulupaa toisessa jäsenvaltiossa säännellyn ammatin harjoittamiseksi, heidän ammattipätevyytensä olisi tunnustettava samalla tavoin kuin niiden unionin kansalaisten, jotka käyttävät oikeutta vapaaseen liikkuvuuteen ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun direktiivin 2005/36/EY⁴ ja muun sovellettavan unionin ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Neuvottelujen kuluessa saatujen lisätietojen valossa aiemmin esiin tuotu huoli koskien kolmansissa maissa suoritettujen tutkintojen tunnustamista ei ole enää aiheellinen, sillä direktiivillä ei puututtaisi jäsenvaltioiden toimivaltaan tunnustaa kolmansissa maissa hankittuja ammattipätevyyksiä kansallisen lainsäädännön nojalla. Kyse on yhdenvertaisen kohtelun varmistamisesta ja varsinaiset pätevyden tunnustamista koskevat säännökset ovat muualla lainsäädännössä, eikä niitä olla tässä yhteydessä muuttamassa. Tekstiä on neuvostokäsittelyn kuluessa tarkennettu ottamalla mallia jo hyväksytystä ns. Blue Card –direktiivistä (2021/1883)⁵. Ammattipätevyyksien tunnustamista koskevat ehdotukset ovat linjassa hallitusohjelmassa esitettyjen ulkomaisten tutkintojen tunnustamisen sujuvoittamista koskevien kirjausten kanssa.

⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/36/EY, annettu 7 päivänä syyskuuta 2005, ammattipätevyyden tunnustamisesta

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2021/1883, annettu 20 päivänä lokakuuta 2021, kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa osaamistasoa vaativaa työtä varten sekä neuvoston direktiivin 2009/50/EY kumoamisesta

Sosiaaliturva

Komissio on ehdottanut tiettyjä sosiaaliturvaa koskevia muutoksia direktiivin yhdenvertaista kohtelua koskevaan sääntelyyn. Näiden ei ole u-kirjelmää laadittaessa katsottu olevan ristiriidassa Suomen kansallisen lainsäädännön kanssa. Neuvostokäsittelyn yhteydessä niihin ei ole tehty merkittäviä muutoksia.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Ehdotuksen oikeusperusta on Euroopan Unionin toiminnasta annetun sopimuksen (SEUT) 79 artiklan 2 kohta, jossa Euroopan parlamentille ja neuvostolle annetaan valtuudet toimia tavallista lainsäätämistä noudattaen ja hyväksyä toimenpiteitä, jotka koskevat seuraavia alueita: a) maahantuloa ja maassa oleskelua koskevat edellytykset sekä vaatimukset pitkäaikaisten viisumien ja oleskelulupien myöntämiseksi jäsenvaltioissa, myös perheen yhdistämistä varten; ja b) jäsenvaltioissa laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten oikeuksien määrittely, mukaan lukien edellytykset, jotka koskevat liikkumis- ja oleskeluvapautta muissa jäsenvaltioissa.

Valtioneuvoston näkemyksen mukaan oikeusperusta on asianmukainen. Ehdotuksen hyväksymisestä päätetään neuvostossa määräenemmistöllä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Ehdotusta on käsitelty LIBE-komiteassa raportööri Damian Boeselagerin johdolla. Euroopan parlamentti äänesti direktiiviä koskevasta mietinnöstään 20.4.2023.

Parlamentin kannan mukaan EU:n pitkään oleskelleen asema tulisi jatkossa myöntää kaikille kolmen vuoden oleskeluajan jälkeen, aseman saaneiden tulisi jatkossa voida liikkua EU-jäsenvaltiosta toiseen ilman lisätarkastuksia, kuten saatavuusharkintaa, ja huollettavat lapset saisivat automaattisesti saman aseman kuin vanhemmat.

Kansallinen valmistelu

EU6-jaosto 19.-21.9.2023 (kirjallinen menettely)
EU28-jaosto 19.-21.9.2023 (kirjallinen menettely)
EU29-jaosto 19.-21.9.2023 (kirjallinen menettely)

Eduskuntakäsittely

U 57/2022 vp ja sitä koskeva hallintovaliokunnan lausunto HaVL 31/2022 vp

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ehdotus aiheuttanee suhteellisen vähäisiä muutoksia Suomen lainsäädäntöön. Muutokset vaikuttavat Ahvenanmaahan siten, että ulkomaalaislainsäädäntöä sovelletaan siellä samalla tavalla kuin manner-Suomessa. Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 26 kohdan mukaan valtakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat ulkomaalaislainsäädäntöä.

Taloudelliset vaikutukset

Kansalliset taloudelliset vaikutukset liittyvät hallinnollisiin toimiin ja niiden arvioidaan olevan vähäiset.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Ehdotuksen suhde perus- ja ihmisoikeusvelvoitteisiin ja perustuslakiin

Komissio katsoo ehdotuksen olevan yhdenmukainen Euroopan perusoikeuskirjassa määriteltujen oikeuksien kanssa. Ehdotus edistää erityisesti seuraaviin artikloihin perustuvien oikeuksien toteutumista: syrjintäkielto (21 artikla), perhe- ja työelämä (33 artikla) sekä sosiaaliturva ja sosiaalituki (34 artikla).

Valtioneuvoston näkemyksen mukaan ehdotuksella ei rajoiteta Suomen perustuslaissa (731/1999) säädettyjä oikeuksia. Esitykseen ei sisälly ehdotuksia, joita olisi syytä tarkastella perusoikeuksien rajoittamisen näkökulmasta. Ehdotuksella edistetään erityisesti sitä, että oikeus yhdenvertaiseen kohteluun (6 §), yksityiselämän suojaan ja erityisesti perhe-elämän suojaan sen osana (10 §), työhön ja elinkeinovapauteen (18 §), sosiaaliturvaan (19 §), sekä oikeusturvaan (21 §) toteutuu aiempaa tehokkaammin.

Asiakirjat

12566/23 (LIMITE)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Berit Kiuru, SM, puh. 0295 488 283
Anne Lamminmäki, VNEUS, p. 029 516 0129

VAHVA-tunnus

EU/1077/2022